

Scenariusz debaty

Szkolna Rzeczpospolita. Czy szkoła może być bardziej demokratyczna? Jak to zrobić?

Niektórzy mówią, że szkoła to fundament demokracji, bo zapewnia równy i powszechny dostęp do nauki, a jako taka – służy wszystkim i wspiera każdego w przygotowaniu do życia obywatelskiego. Ale jak uczynić strukturę szkolną bardziej demokratyczną i równościową? Czy to w ogóle możliwe?

Potrzebne materiały

- flamastry/markery
- duże arkusze papieru (obrus papierowy)
- projektor
- nagłośnienie/mikrofony (jeśli potrzebne)
- stoliki, przy każdym kilka krzeseł

Przed rozpoczęciem debaty

Przygotuj salę: w zależności od liczebności oddziału ustawcie od trzech do pięciu stolików z odpowiednią liczbą krzeseł (przy każdym stoliku od czterech do sześciu miejsc siedzących). Przykładowo, jeśli masz w klasie 24 osoby, ustawcie cztery stoliki – każdy dla sześciu osób.

Na każdym stoliku rozłóżcie papierowy obrus – może to być papier pakowy, flipchartowy albo sklezione kartki A3. Na każdym stoliku przydadzą się markery lub flamastry.

Jeśli podopieczni jeszcze się nie znają, poproś uczestników i uczestniczki o wypisanie imion: rozdajemy uczestnikom i uczestniczkom naklejki i prosimy o wpisanie na nich imion – możecie użyć taśmy malarskiej lub naklejanych etykiet na koperty. Dzięki temu łatwiej i przyjemniej będzie toczyła się dalsza rozmowa.

Plan debaty

Część wstępna | 15 min

[używajcie prezentacji]

- Powitaj uczestników i uczestniczki.
- Poinformuj, że spotykacie się, by przekazać waszą opinię decydentom przygotowującym zmiany w edukacji. Wzmocnij uczestników podkreślając, że to oni

są ekspertami od edukacji, mają aktualną wiedzę i wgląd, jak wygląda szkoła teraz, a także, co jest najbardziej potrzebne młodym ludziom w XXI wieku.

- Przedstaw krótko plan debaty, poinformujcie, że planowana jest przerwa.
- Poinformuj, że wnioski i opinie, które wyrażą uczestniczki i uczestnicy rozmowy zostaną przekazane Instytutowi Badań Edukacyjnych – instytucji odpowiedzialnej za przygotowanie koncepcji zmian w edukacji.
- Zaproponuj zasady dobrej rozmowy – możecie je też zmodyfikować i dostosować do własnych potrzeb. Przykładowe zasady, które możecie wykorzystać w swojej debacie:
 1. Skup się na tym, co ważne.
 2. Dokładaj swoje pomysły do dyskusji.
 3. Mów, co myślisz i czujesz.
 4. Słuchaj, żeby zrozumieć.
 5. Łącz ze sobą pomysły.
 6. Wspólnie nasłuchuj nowych refleksji i głębszych pytań.
 7. Baw się, baw się, rysuj – zachęcamy do pisania na obrisie!
 8. Baw się dobrze!

Szkolna Rzeczpospolita. Czy szkoła może być bardziej demokratyczna? Jak to zrobić? | 70 min

Wstęp: Przedstaw tematy debaty [prezentacja]. Powinno być ich tyle, ile stolików dyskusyjnych. Trzy pierwsze tematy są konieczne do omówienia, ale z piątego lub czwartego i piątego możesz zrezygnować – zostały dodane dla najliczniejszych oddziałów klasowych.

1. **Każdy inny, wszyscy równi.** W demokratycznym społeczeństwie nie narzuca się jednego modelu życia – różni ludzie żyją po swojemu i szanują osoby o odmiennym światopoglądzie. Czy w waszych szkołach wszystkie poglądy, decyzje i tożsamości spotykają się z szacunkiem? A jeśli nie – jak można polepszyć sytuację danej grupy/mniejszości?
2. **Głos ludu.** Nie ma demokracji bez... Głosowania. Czy przychodzą wam do głowy jakieś tematy i problemy szkolne, na które uczniowie i uczennice powinni mieć wpływ przez anonimowe i powszechne głosowanie? Co przykładowo chcielibyście móc przegłosować?
3. **Opiekunowie każdej osoby niedorosłej.** Co musiałoby się stać, żebyście czuli, że osoby nauczające naprawdę respektują wasze opinie i potrzeby edukacyjne? Czy marzy wam się jakaś zasada organizacji pracy na lekcjach, która pozwalałaby Wam bardziej równościowo poczuć się w relacji z nauczycielami?
4. **Reprezentanci każdej osoby niedorosłej.** W jaki sposób samorząd uczniowski powinien się komunikować ze społecznością rówieśniczą, by naprawdę i na pewno reprezentować potrzeby wszystkich?
5. **Nauczyciel – też człowiek.** Czy macie pomysły na akcje integrujące dorosłych pracowników szkoły oraz ich podopiecznych? Inicjatywę, dzięki której obie strony postrzegałyby siebie bardziej... ludzko i na równi? Może jakieś wewnętrzne wydarzenie pozalekcyjne?

Przebieg:

- Zaprosz uczestników i uczestniczki do stolików, przy których będą dyskutowali na wymienione wyżej tematy. Dobrze byłoby, gdyby przy każdym stoliku była taka sama liczba osób.
- Poproś, by zgłosił się gospodarz/gospodyni stołu lub aby grupy wyznaczyły osobę, która streszcza to, co powiedziały poprzednie grupy, zachęca do dalszej dyskusji i prezentuje wnioski w części podsumowującej debatę.
- Rozmowa przy stoliku trwa 8 minut, po czym następuje zmiana i wszyscy poza gospodarzem/gospodynią stolika przenoszą się do pozostałych stolików i omawiają inne tematy. **Zaplanuj tyle zmian, by ta część zajęć potrwiała ok. 45 min – potrzeba jeszcze co najmniej 20 minut na podsumowanie.**
- Zachęć uczestników i uczestniczki do zapisywania bądź rysowania swoich pomysłów (na papierowych obrusach lub kartkach „przypisanych” do stolika), aby następne grupy mogły się do nich odwoływać.

Podsumowanie:

- Gospodarze wszystkich stolików lub inne chętne osoby przedstawiają wnioski z prac danego stolika na forum.
- Następnie uczestnicy i uczestniczki wymieniają ogólne wrażenia o debacie.

Zakończenie debaty | 5 min

- Podziękuj uczestnikom i uczestniczkom za udział i zaangażowanie.
- Przypomnij, co dalej będzie się działo z wnioskami [slajd].
- Poinformuj, że krótka relacja z debaty znajdzie się na stronie SOS dla Edukacji.
- Zaprosz do organizacji kolejnych debat w następnych miesiącach [slajd z tematami].

Wypełnienie formularza z relacją z debaty

- Wypełnij formularz online z krótką relacją z debaty, uzupełniając kolejne jego pola.
- Dołącz 2-4 zdjęcia z wydarzenia (po uzyskaniu wcześniejszej zgody uczestników na publikację ich wizerunków).